

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku T. Spółki Akcyjnej w K.
przy uczestnictwie J. D.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 14 grudnia 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od J. D. na rzecz T. Spółki Akcyjnej w K. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 14 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w B., na skutek apelacji uczestnika J. D. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ż. z 13 lipca 2018 r., w sprawie z wniosku T. Spółki Akcyjnej w K. o zasiedzenie, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

- stwierdził, że z dniem 20 czerwca 2008 r. poprzednik prawny wnioskodawcy, E. Spółka Akcyjna w K. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą służebności przesyłu polegającą na nieodpłatnym korzystaniu, eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, usuwaniu awarii lub wymianie urządzeń z nieruchomości

położonej w L. oznaczonej jako działka ewidencyjna nr [...]8 obj. Kw (...) Sądu Rejonowego w Ż., a stanowiącej aktualnie własność uczestnika J. D., w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania elementów napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15kV relacji Ż. - S., pasem gruntu o szerokości 4,32 m (po 2,16 m od osi linii z rozszerzeniem o 1 m od obrysu słupa), długości ok. 50 m, oznaczonym na mapie: (...) o powierzchni 0,0232 ha, tak jak to przedstawiono w opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji, stanowiącej integralną część postanowienia;

- stwierdził, iż z dniem 29 września 2001 r. poprzednik prawny wnioskodawcy, B. Spółka Akcyjna w B. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą służebności przesyłu polegającą na nieodpłatnym korzystaniu, eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, usuwaniu awarii lub wymianie urządzeń z nieruchomości położonej w L. oznaczonej jako działka ewidencyjna nr [...]9 obj. Kw (...) Sądu Rejonowego w Ż., a stanowiącej aktualnie własność uczestnika J. D., w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania elementów napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15kV relacji Ż. – S., pasem gruntu o szerokości 4,32 m (po 2,16 m od osi linii z rozszerzeniem o 1 m od obrysu słupów), długości ok. 110,5 m, oznaczonym na mapie: (...) o powierzchni 0,0469 ha, tak jak to przedstawiono w opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji, stanowiącej integralną część postanowienia.

Nadto oddalił apelację w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

2. Od powyższego postanowienia skargę kasacyjną wywiódł uczestnik J.D., wskazując na naruszenie art. 328 § 2 K.p.c. w zw. z art. 391 K.p.c. w zw. z art. 13 § 2 K.p.c. oraz art. 387 § 2 K.p.c. *a contrario* w zw. z art. 13 § 2 K.p.c., art. 7 K.c., art. 292 K.c. w zw. z art. 172 § 2 K.c. oraz 5 K.c., art. 384 K.p.c. w zw. z art. 13 § 2 K.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości

orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ K.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 K.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 K.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 K.p.c. Podał, że w sprawie występuje

istotne zagadnienie prawne i potrzeba wyjaśnienia, czy zakaz *reformationis in peius* określony w art. 384 K.p.c. stoi na przeszkodzie stwierdzeniu zasiedzenia przez sąd drugiej instancji we wcześniejszej dacie aniżeli uczynił to Sąd Rejonowy, jeżeli apelację wniósł tylko uczestnik postępowania w sytuacji, w której zmiana w tym zakresie poprzedzona została odmiennymi ustaleniami w zakresie istnienia dobrej lub złej wiary po stronie wnioskodawcy. Potrzeba jest również wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie ustalenia, czy ocena dobrej wiary może być dokonana przez pryzmat wszystkich okoliczności sprawy, w tym zasad współżycia społecznego, czy też badanie winno zostać ograniczone do kwestii świadomości podmiotu ubiegającego się o stwierdzenie nabycia prawa przez zasiedzenie. Skarga kasacyjna jest nadto oczywiście zasadna z uwagi na kwalifikowane naruszenie przepisów wskazanych w podstawach skargi odnoszących się do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji.

6. W przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 1 K.p.c. chodzi o zagadnienie prawne obejmujące poważną wątpliwość prawną, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, którego wyjaśnienie jest potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Skarżący, wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, powinien sformułować to zagadnienie, wskazać na wyłaniające się poważne wątpliwości interpretacyjne, przytoczyć argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen i wykazać, że wyjaśnienie przedstawionego zagadnienia będzie miało znaczenie zarówno dla praktyki sądowej, jak i dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym.

Przedstawiona przez skarżącego w ramach wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 K.p.c. problematyka nie ma waloru nowości. W uchwale z 19 października 2018 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości zakaz zmiany postanowienia na niekorzyść uczestnika postępowania wnoszącego apelację (art. 384 w związku z art. 13 § 2 K.p.c.) nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu zasiedzenia przez sąd drugiej instancji w innej dacie, niż uczynił to sąd pierwszej instancji (III CZP 1/18, OSP 2019/5/47). Skarżący wskazuje co prawda, że uchwała ta jest niewystarczająca dla rozstrzygnięcia

przedstawionego przez niego problemu, skarga nie zawiera jednak przekonującego wyводу, świadczącego o zaistnieniu nowych okoliczności i argumentów uzasadniających konieczność ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego.

7. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 K.p.c. wymaga wykazania, że treść określonych przepisów prawa nie została dostatecznie wyjaśniona w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni tych przepisów. Gdy w ramach stosowania wskazanych przepisów powstały w orzecznictwie już określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie postulowanej wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 30 października 2019 r., III CSK 105/19, niepubl.).

Skarżący nie przedstawił szerszego uzasadnienia dla wykazania przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 K.p.c. Nie wskazał o jakie konkretnie wątpliwości w wykładni chodzi i nie przedstawił przykładów konkretnych rozbieżnych orzeczeń. Rozważania w tej kwestii częściowo zawiera wywód uzasadnienia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 K.p.c., jednak skarżącego obciążał obowiązek sformułowania oddzielnej argumentacji, świadczącej o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, co do każdej z podanych przesłanek z art. 398⁹ § 1 K.p.c.

8. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub czynności procesowych sądu, wynika jaskrawa sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej

przedstawionym rozumieniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, że dla stwierdzenia, że w sprawie wystąpiła przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 K.p.c. skarżący powinien był wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2013 r., III SK 4/13, niepubl.).

Skarżący podał, że skarga jest oczywiście zasadna z uwagi na kwalifikowane naruszenie przepisów wskazanych w podstawach skargi. Odnosząc się do powyższego przypomnieć należy, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Skarżący, formułując więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie powinien przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Samo odwołanie się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jest niewystarczające.

Nadmienić przy tym trzeba, że oczywistą zasadność skargi skarżący wiąże z naruszeniem przepisów dotyczących konstrukcji uzasadnienia sądu odwoławczego. Przypomnieć zatem przychodzi, że zarzut tego rodzaju jedynie wyjątkowo może stanowić uzasadnioną podstawę skargi kasacyjnej, a mianowicie wówczas, gdy wadliwości uzasadnienia sądu odwoławczego uniemożliwiają przeprowadzenie kontroli kasacyjnej zaskarżonego orzeczenia. Analiza tegoż uzasadnienia prowadzi jednakże do wniosku całkowicie odmiennego.

9. Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach orzekając zgodnie z art. 520 § 3 K.p.c. w zw. z § 5 pkt 3 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

aj